

פניני הפרשה

וישלה

עלון מס' 1113

1113

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

התאוה משכיחה הכל

וישלה יעקב מלאכים אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום – כתב רש"י שהיו "מלאכים ממש". מבאר רי"ל חסמן בספרו 'אור יהל': ידוע שלראות מלאכים ממש זהו פחד נורא. אין לנו מושג וציור בזה, רק משל לאש עצומה ונוראה מן השמים עד הארץ, וכל זה היה צריך להפחיד את עשיו, כפי שמבאר האור החיים הקדוש שזו היתה הסיבה ששלח יעקב מלאכים ממש, ולא בני אדם, כדי שיפחד בראותו צבא השמים ולא יעשה עמו רעה. והנה המלאכים נראו לעשיו, אך הוא אינו נבהל, ולא רק זאת אלא שע"י המלאכים נזכר שיש לו חשבון עם אחיו יעקב, ומיד בא עם 400 איש למלחמה. מכאן, שלא היה עשו אדם פשוט שיושב בדרך ומלסטם את הבריות, הוא היה משמש את אביו יצחק, והיה רואה בביתו מלאכים לרוב, ולכן לא התפעל מהם.

ולמרות שלא אדם פשוט היה, הרי כשיעקב אבינו שלח לו במתנה את כל הבהמות עדר לעדר לבדו, זה כבר התחיל להשפיע עליו. כדברי רש"י ששלח כל עדר לבדו "כדי להשביע עינו של אותו רשע", ולבסוף השתחוה לו 7 פעמים והעניק לו מעט כבוד, והנה כבר שכח עשיו מענין המלחמה. כיצד א"כ יכול להיות שמלאכים לא שכנעו אותו, ואילו בהמות כן השפיעו עליו? אלא שכאשר נותנים לרשע מקצת תאוותו, הוא מתלהב, מתבלבל ושוכח מכל מה שרצה. ועל זה אמרו חז"ל שהתאוה מוציאה את האדם מן העולם, לא רק מהעוה"ב אלא גם מהעוה"ז. הרשע יכול לאבד לעצמו גם את העולם הזה ובלבד שתושלם תאוותו.

*

דברים כדרבנות אמר הפרופסור לרבים שגדשו את אולם ההרצאות. נושא הרצאתו היה: העישון הוא סם מות. הוא עמד והציג נתונים מרעישים, והסביר בשפה בהירה וברורה עד כמה מספנים המעשנים את חייהם. סיים את הרצאתו החשובה ויצא מן האולם. השומעים שבמהלך ההרצאה המסעירה גמרו אומר להפסיק ומיד עם העישון הקלוקל, קמו גם הם ויצאו. והנה, מה הם רואים בדרךם החוצה? הפרופסור הנכבד, שולף מכיסו, לא פחות ולא יותר קופסת סיגריות, מצית אחת מהן בהנאה, ושואף את העשן אל מלוא ריאותיו. "מה?!", הקיפוהו מעריציו בתימהון, "הכיצד? הלא אתה עצמך ביארת בטוב טעם ודעת את נזקי העישון ותחלואיו?!" הביט בהם הפרופסור ולא הצליח להבין את תמיהתם: "ראו ידידי, יש להבדיל בין ידיעה להנהגה מעשית – דבורים לחוד ומעשים לחוד. כרופא בכיר הרציתי בפניכם את כל ידיעותי בנושא... כאדם – חפץ אני לעשן, משום שנהנה אני מכך". אחד השומעים הצית סיגריה והפטיר בכוז: "במהלך ההרצאה היו לי עוד מחשבות לנסות ולהיגמל, אבל אם זו הדוגמא האישית...". הנה לנו שהתאוה מוציאה את האדם גם מהעולם הזה.

יעה טובה	יחיד ומיוחד
<p>עצה לזכרון, לקבוע לכל סוג לימוד - שעה קבועה ביום. כ"כ האפודי. והסביר זאת בספר "קובץ מאמרים" (ח"א עמ' רכ"ח) שאם נזכר במשהו ונסתפק באיזה ספר ראה אותו, ישתדל לזכור מתי קרא את זה, אם בבוקר או בצהריים או בערב, ועל ידי כן יוכל לשחזר את הספר והזמן והמקום, והוא בדוק ומנוסה. ומנפלאות לשון הקדש שהפועל "זכר" בהיפוכו "רכז", כי הריכוז והסידור עוזר מאד לזכרון.</p>	<p>מסגד שהפך ל... בית כנסת בית כנסת "גאולת ישראל" בנס ציונה, בראשית דרכו היה לא פחות מאשר מסגד, ובמרוצת השנים הפך המקום לבית כנסת. עד היום, כשמגיעים למקום, במבט חיצוני הוא נראה כמו מסגד מבחינת הצורה והמבנה האופייני המעוגל.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"מדת הגמילות חסד השתבחו בה ישראל, והיא אחת מסימני ההיכר של ישראל, הרמוזים בתיבת גב"ר, רמז למ"ש הכתוב 'וגבר ישראל' שהיא נוטריקון גמלנים ביישנים רחמנים. לא כן אומות העולם שאין להם רחמנות לחמול ולעזור לחבריהם והם בעלי אכזריות ודומים לבהמה ונקראים חיות רעות שדורסים וטורפים ואין להם שום הרגש על חבריהם". (מגיד חדשות" ח"ט עמ' קנ"ט)

ויקם בלילה הוא וגו' ויעבור את מעבר יבק וגו' ויאבק איש עמו עד עלות השחר (לב. כ"ג-כ"ד)

נראה לי בס"ד, שמכיון שהלילה הוא זמן תגבורת הדינים כנודע, רצה יעקב להילחם בהם ולמתקן. ולזה ירמוז הכתוב ויעבור את מעבר יבק שהוא גימטריא של השמות הוי"ה אהי"ה אדנ"י לרמוז ליהוד השמות, וגם עולה בגימטריא הוי"ה אלהים לרמוז למיתוק הדינים. ושם זה יוצא מראשי תיבות הפסוק יעננו ביום קראנו (תהלים כ' יו"ד), לרמוז שע"י תפילה ולימוד התורה נהפכת מדת הדין לרחמים. ואפשר להוסיף לזה מה שכתב מרן החיד"א ז"ל בספרו הומת אנך לפרש שמלת קטנתי הכוונה לצדקה, והיינו שבעת צרה כדאי שיוזכיר האדם זכויותיו, ולכן אמר יעקב "קטנתי" דהיינו שממונו נתמעט על ידי הצדקה. עש"ב. ולפי דרכנו אפשר לומר שהזכיר מצות הצדקה כדי לבטל כח הדינים, שידוע כח מתנות עניים שמהפך מדת הדין לרחמים כמו שכתב רש"י לעיל (י"ח ט"ז) על הפסוק וישקיפו על פני סדום. ע"ש. והנה "ויאבק איש עמו" היינו שרו של עשו כמו שרמזתי לעיל על תיבת עמו, וירא כי לא יכל לו – כי גדול כח הצדקה וכחו של יעקב אבינו ע"ה שה' עמו, ביקש ממנו המלאך שישחרר אותו כי עלה השחר, ואז מתחילים החסד והרחמים להתגבר בעולם. ובהמשך אומר לו המלאך כי שרית עם אלהים – רצינו לומר עם מדת הדין המכונה אלהים, ועם אנשים – ועם אותיות עמו הרומז לשרו של עשו, ותוכל להם. ועל פי זה יבואר מה שכתוב להלן (ל"ה י"ג) ויעל מעליו אלהים במקום וגו', וכתב רש"י שם אינו יודע מה מלמדנו. ע"ש. ולדברינו אפשר לפרש שמדת הדין נסתלקה מעל המקום, הוא בית אל, הוא הר המוריה, מקום בית המקדש לעתיד לבא. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

שמייה קא גריב

לברית, כך תזכה להכניסו לתורה, ולמצוות ולחופה ולמעשים טובים". דהיינו כשם שהכנסתו לברית בשם עברי, כך גם כשיגדל ויכנס למצוות ולחופה יכנס בשם עברי. ועוד נאמר "קראו בשמותם עלי אדמות" (תהלים מט, יב), דהיינו בכל משך החיים קוראים להם בשם הלועזי, ורק כאשר הם "עלי אדמות" – בקבר, ועושים להם השכבה, רק אז קוראים להם בשם העברי.

מרן הגאון רבי שאול הכהן זצ"ל (ראש רבני ג'רבא) בספרו "יד שאול" (תחילת פרשת קרח) לומד מקרח עד כמה משפיע הדבר לרעה כאשר קוראים לילד בשמו של אדם רשע (עיין יומא ל"ח ע"ב). שכן מלבד קרח המפורסם, יש לפנינו בתורה עוד אדם שנקרא בשם "קרח", הלא הוא נכדו של עשיו, כמו שכתוב בפרשתנו (וישלח): "וְאֶהְלִיבְמָה יִלְדָה אֶת יַעֲוֹשׁ וְאֶת יַעֲלָם וְאֶת קָרַח" (בראשית לו, ה). וכיון שנקרא קרח בשמו של רשע, סופו היה שהרשיע וחלק על משה ואהרן.

ועיין בבית נאמן (בראשית לו, ג) שהקשה איך מצאנו שקוראים ליהודים בתנ"ך בשמות של בני עשיו, כמו: בשמת, רעואל, קרח וכו'?

ותירץ שכל שיש בשם משמעות והבנה טובה בלשון הקודש, מותר לקרוא בהן. והסביר את המשמעות הטובה שיש בשמות הנ"ל, מלבד "קרח" שלא מצא לו משמעות טובה. ולפי דברי הרב יד שאול מובן שאכן לא טוב עשו שקראו בשם זה.

אחת הסיבות אשר קרבו את גאולת אבותינו, היא שלא שינו את שמם, כמבואר בשיר השירים רבה (ד, י"ב): "לא שינו את שמם, ראובן ושמעון נחתין [=יירדו למצרים], ראובן ושמעון סלקין [=עלו ממצרים]. ולא היו קורין לראובן רופוס, ולשמעון לא היו קורין לוליני, וליוסף לסטים, ולבנימן אלכסנדרא.

ובהגדת ה' נסי" הוכיח כן מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א ממשמעות שמותיהם של אבותינו יוצאי מצרים: צורישדי, עמינדב, עמיהוד, פדהצור, עמישדי, דעואל, זפור, רפוא, מיכאל, אפוד, שלומי, ועוד, שהם שמות עבריים טהורים על פי אמונת ישראל. ובספרו החדש "בית נאמן" (שמות א, א) רמז זאת בפסוק "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", היינו שהשמות עצמם באו עמהם למצרים.

מרן החיד"א זצ"ל בספרו "כסא דוד" (דרוש כ"ב) מסביר את חשיבות טהרת השם, שבשמו של האדם רמוז שורש נשמתו, ובהחליף השם פוגם בנשמה חס וחלילה. וכיון שידעו ישראל ששורש נשמתם קודש, ושםם היא נשמתם, "נזהרו בזה לאחוז בסנסני נשמתם".

על אותם הקוראים לבניהם בברית בשם עברי, ואילו בכל המשך חייהם משתמשים בשם נכרי, מביא מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל בהגדת "חזון עובדיה" שני רמזים קולעים (בשם המפרשים):

בתפלה הנאמרת בברית מאחלים: "כשם שהכנסתו

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

כשחומת גן עדן קרסה....

אותה שעה נכנס בשערי המלאח יהודי זקן מאזור ההרים ותרמילו על שכמו.

שמע את הבכיות ושאל לתומו: "כמה פעמים בשנה יש יום כפור במרקש?...".

נזפו בו ואמרו, כי אין הזמן ראוי לשחוק וקלות ראש. סחו לו על האסון העומד להתחולל.

שמע את דבריהם וצחק. גערו בו, אך הוא אמר: "לכו לישון בשלוה, ואני אלך ואשיב לפחה על שאלתו".

תמהו לדבריו, אך לא היתה כל ברירה בפניהם. אמרו: מי יודע אולי שליח הוא משמים...

למחרת היום הלך אל הפחה, ושב כעבור שעה וחיוך על שפתיו.

"איך היה?" שאלו הכל בסקרנות.

"הכל עבר בשלום". ענה.

"מה ענית לפחה?" ביקשו לדעת.

"פשוט מאד", הסביר האיש, "אמרתי לו, שגילו לנו מן השמים, שחומת גן עדן קרסה, והיה צורך בפועלים כדי לתקנה. והיהודים, כידוע, אינם מיומנים במלאכת הבניה, ובודאי לא בבניית חומת גן עדן - ודאי יקחו רק מהמוסלמים המאמינים! ונחה דעתו..."

בעיר מרקש השתוללה פעם מגפת טיפוס איומה, שהפילה בכל יום כמאתיים חללים. בחסדי שמים המגפה דילגה על היהודים, והמוסלמים בלבד נפלו לפניה חללים.

מטבע הדברים, מיד ריננו אחר היהודים והאשימום כי כשפיהם הסיטו את המגפה על המוסלמים. אף הפחה כעס וזעם והודיע, שאם תוך שמונה ימים לא יחלו היהודים למות במגפה, עליהם לתת הסבר מניח את הדעת מדוע אין הם נפגעים בה. ואם לאו - ישלח בהם את גדודי חייליו וירשה להמון לפרוע פרעות ולבוז בז.

יגעו היהודים למצוא תשובה מתאימה, ולא מצאו. וכי מה יאמרו, כי בנים אנו לה' אלוקינו ובחסדו הגדול מילטנו, ואין הוא זועם אלא על הנכרים המתנכרים לו, הן תבער חמת הפחה שבעתים!

בתום שבעת הימים, התכנסו היהודים לדון ולהחליט מה ישיבו לפחה למחרת היום. לאחר דיון ממצה ומייגע שלא הוביל לשום מקום, נמנו וגמרו, שאין בפיהם תשובה מספקת, ואין להם אלא להשליך יהבם על אבינו שבשמים. "ננקוט בשב ואל תעשה", החליטו בתקוה שמי שהצילם מן המגפה יצילם גם מיד הפחה.

שלחו לכנס את כל העדה לבית הכנסת לקרוא עצרה לתפלה וזעקה.

היה זה לילה של בכי ותפלה. נשים יללו, ילדים ענו אחריהן בקול, ודמעות הבעלים נגרו כמים. כל המלאח הפך לעמק בכא, קינה ונהי.

☺ זה אף חוק! ☺

עיתונאי אחד שואל את שר האוצר: "מתי ישתפר המצב הכלכלי בארץ?"

"בעוד שנה", מבטיח השר.

"אבל גם לפני שנה הבטחת 'בעוד שנה' מקשה העיתונאי.

"נכון" מאשר השר, "אצלי מלה זו מלה..."

☺ חוק חוק אף... ☺

הרגיל בדחיינות, הופך הדבר אצלו לטבע.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם מותר לבחור העומד להינשא, למסור הזמנה לדודיו שאינם שומרי תורה ומצוות הנמצאים תוך שנת פטירת אביהם, כאשר הוא יודע שהם יגיעו להשתתף בשמחה כולה?
תשובה: ימסור להם, ויגיד להם שנכון שיצאו בשעת התזמורת או ישמשו כמלצרים (יתכן לתת להם חדר צדדי לאכול שם). ואם לא ישמעו – העוון עליהם.

שאלה: בית הכנסת שלנו עבר שיפוץ כללי ובמהלכו השתנה המראה הפנימי של בית הכנסת. לפני כשבע שנים מספר משפחות תרמו 7000 ש"ח כל אחת לטובת ויטראזים, ושמותיהם הונצחו על הויטראזים. כעת עם השיפוץ הפנימי הויטראזים הוסרו. האם מגיעה לאותן משפחות הנצחה חלופית?
תשובה: מגיע להם הנצחה חלופית. מסתמא כל תורם התכוין לכמה שנים טובות. יש לנו בבני-ברק בביהכ"נ "אליהו הנביא" לוח-שיש חדש ובו תורמים משנת תש"ה!

שאלה: מחבר המוציא לאור את ספרו במהדורה חדשה, האם מחויב להשאיר במהדורה החדשה את התורמים של המהדורה הקודמת (לא היה איתם הסכם שהנצחותיהם יהיו בכל המהדורות)?
תשובה: אין חיוב לחזור על התורמים, וכך נהוג בכמה ספרים.

שאלה: האם מותר לגנות להשמיע בגן קלטות עם שירי-ילדים שנשים שרות, בזמן שהאבות מביאים את ילדיהם?
תשובה: אם אין מכירים את האשה וגם אין יודעים את שמה ואין בהם שירים פסולים – מותר.

שאלה: האם צורת המנורה המשולשת (בקווים ישרים) נכונה יותר מהצורה העגולה המקובלת כיום (נפקא מינה ל"למנצח" בצורת המנורה וכן לגרות החנוכה שיהיו בצורת מנורת המקדש)?
תשובה: מתברר שבכל המנורות הקדמוניות הקוים עגולים. והרמב"ם בפירוש המשנה שצייר בקוים ישרים, כי כך היה לו נוח יותר בכתיבה, ואין מזה נפקא מינה למעשה.

שאלה: מאיזה ספר כת"ר שליט"א ממליץ ללמוד מלחמת היונים והחשמונאים ועניני חנוכה (יוסיפון, התודעה, או משהו אחר)?
תשובה: "התודעה", ממזג דברי חז"ל עם "יוסיפון".

שאלה: באיזו תקופה נכתבה "מגילת אנטיוכוס" (שנדפסה בסידור "בית עובד")?
תשובה: קצת מאוחרת לתקופת החשמונאים.

שאלה: במסכת שבת (כ"א ע"ב) אמרו "לשנה אחרת קבעום (לימי החנוכה) ועשאום ימים טובים בהלל והודאה". ודנו אצלנו בכולל בפירוש הדבר, חלק פירשו שלשנה אחרת קבעו חכמים שימים אלו יהיו ימים טובים, וחלק פירשו שהקביעה היתה באותה שנה, אלא שקבעו שיהיו ימים אלו ימים טובים לשנה אחרת. יורנו מורנו מה פירוש האמיתי?
תשובה: הפירוש הראשון נכון.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל